

III. Důvody vylučovací.

Dle § 42 úřední instrukce pro okresní úřady ze dne 17. března 1855 č. 52 ř. z. může býti věcná i místní příslušnost úřadu založena též opatřením jiného k tomu příslušného úřadu (delegace), jmenovitě tehdy, je-li příslušný úřad nebo jeho orgánové podjatým. Cit. § 42 stanoví v té příčině, že úředníci okresních úřadů i v politických záležitostech jsou povinni zdržeti se následkem určitých osobních poměrů projednání určité záležitosti. Tyto poměry nadcházejí:

1. jde-li o soukromé záležitosti úředníka samého;
2. týká-li se dotyčná záležitost jeho manželky, jeho pokrevných příbuzných nebo sešvařených až do druhého stupně, jeho rodičů, zvolitelů nebo pěstounů, zvolenců nebo pěstěnců, jeho poručenců nebo ošetřovanců. V takovýchto případech požádati má dotyčný úředník svého úředního představeného, aby jej sprostil výkonu daného příkazu nebo přikázané záležitosti a uvésti k tomu cíli důvod vyloučení svého. Je-li i úřední představený sám v poměru, který jest důvodem vylučovacím, povinen jest ihned podati o tom zprávu vládě zemské, která pak dle okolnosti a dle důležitosti věci zmocní buďto zástupce představeného při úřadu okresním nebo sousední úřad okresní, jenž pak věc projedná a vyřídí.

IV. Výjimečná ustanovení.

Politickým úřadům přísluší úřední úkony, pokud jde o budovy císařské rodiny a jich úředníků s tím obmezením, že dožádán býti musí nejvyšší dvorní maršálek o doručení obsílek, které takovéto úřady zasílají osobám obývajícím v té neb oné budově dvorní nebo zámku; podobně i při výkonu jiných úředních jednání musí býti dožádán úřad nejvyššího dvorního maršálka, aby přikázal k tomu úřední osobu (nař. dolnorak. vlády ze dne 26. října 1823; sb. zákonů pro arcivévodství dolnorakouské V. díl č. 218). Naproti tomu přísluší úřadu nejvyššího dvorního maršálka výhradně vykonávati služební disciplinu a domácí policii nad zmíněnými dvorskými úředníky.

Dále přikázáno jest nejvyššímu hofmistru ubytování dvora a dvorská bezpečnostní služba ve dvorním hradě i ve všech residencích, letohradech a dvorských budovách (výn. min. vnitra ze dne 6. června 1849 č. 269 ř. z.).

Z příslušnosti obcí, pokud jde o jich obor působnosti, vyňaty jsou paláce, zámky a jiné budovy vedle příslušných k tomu zahrad a parků, ať určeny jsou za byt, nebo k přechodnému pobytu císaře a nejvyššího dvora (čl. 1 zák. ze dne 5. března 1862 č. 18 ř. z.).

Politické úřady mají v budovách vojenských při svých úředních úkonech šetřiti autority vojenských velitelů a obrátiti se k nim, provádějí-li opatření svá (rozh. min. vnitra ze dne 16. prosince 1892 č. 24863).

Přistížení při činu.

Přistížením při činu (horkém, in flagranti) rozumí se netoliko dopadení pachatele při spáchání činu trestného, nýbrž i ten případ, když pachatel dopaden jest přímo po vykonaném deliktu, ať již na místě činu samém nebo na útěku s místa tohoto. Moment tento jest jak po stránce práva hmotného, tak i procesuálního svrchovaně závažným.

I. V zákonu trestním pojednává se o přistížení při činu ojedinele jakožto o části skutkového podkladu, pokud určité činy jsou trestnými

toliko s tou podmínkou, že pachatel byl při provádění jich dopaden. Se stanoviska zákona tomu tak jest při přestupku žebroty (§ 517 tr. z.), žebroty s líčenými vadami tělesnými (§ 519 tr. z.) a žebroty dětí (§ 520 tr. z.).

II. Řízení trestní.

Důležitější význam má přistižení při činu v řízení trestním:

1. jakožto důvod vazby. Dle § 173 trest. ř. obeslati jest obviněného všeobecně předkem jenom ku výslechu. Značná pravděpodobnost viny, kterouž podává přistižení při činu, zbavuje obviněného šetrnosti této, takže vyšetřující soudce v takovémto případě má právo naříditi, aby osoba podezřelá z určitého zločinu nebo přečinu i bez předchozí obsílky byla předvedena a v prozatímní vazbě držána (§ 175 tr. z.). V tomto případě smí se též protivou k pravidlu § 176 tr. ř., že totiž zatčení připouští se jen na základě písemného zatýkacího rozkazu vyhotoveného soudcem vyšetřujícím, osoba podezřelá z určitého činu trestného pronásledovati veřejným honěním a předběžně uvězniti za tím účelem, aby mohla být předvedena před vyšetřujícího soudce a to bez písemného nařízení a i soudcem nepřislušným anebo orgány úřadu bezpečnostního (§ 177 tr. ř.). Přistižení při činu dopouští — jakožto výjimku jedinou — vsáhnouti na immunitu členů říšské rady, delegací a sněmů zemských. Dle § 16 zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 141 ř. z., § 23 zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 146 ř. z. a § 2 zák. ze dne 3. října 1861 č. 98 ř. z. nesmí být nižádný člen jmenovaných zákonodárných sborů po čas zasedání, bez přivolení dotyčného sboru zatčen nebo soudně stíhán pro určitý čin trestný, leč by byl přistižen při činu samém. V tomto případě má však soud předsedovi dotyčného sboru ihned podati zprávu o zatčení a zrušiti učiněné opatření, žádá-li za to sbor. (Bližší viz při čl. »Immunita«.)

2. Přistižení při činu jest důvodem prohlídky domovní. Domovní prohlídka smí se pravidelně (§ 140 tr. ř.) konati jen po soudcovském rozkazu důvody opatřeném, kterýž musí být obviněnému ihned nebo do 24 nejbližších hodin doručen. Byl-li však někdo dopaden při činu, mohou předsevzítí domovní prohlídku u něho i orgány bezpečnostní z vlastní moci (§ 141 tr. ř.). V případě tomto dlužno však účastníku k žádosti jeho ihned nebo do nejbližších 24 hodin doručiti osvědčení o provedení domovní prohlídky a důvody toho.

3. Jakožto důvod příslušnosti jeví se přistižení při činu:

a) pro soud stanný. Ježto soud stanný poukázán jest přirozeně na rozsuzování co nejrychlejší, nařizuje § 437 tr. ř., že před soud stanný staví se pravidelně jen takové osoby, které buďto byly při činu přistiženy nebo o nichž se lze domnívati, že proti nim může býti neprodleně podán důkaz viny.

b) Pro soud hlavního líčení: Jestliže mezi hlavním líčením v zasedací síni spáchán byl nějaký čin trestný a pachatel při tom přistižen, jest dotyčný soud příslušným k okamžitému odsouzení pachatele, ač-li trestný čin nespadá v kompetenci soudu vyššího řádu (soud porotní, pokud se týká soud sborový). Řízení může se konati na konci hlavního přelíčení nebo mezi líčením hlavním, jež se tím přeruší. Právní prostředky vznesené proti takovémuto rozsudku nemají moci odkladací. O tomto případě (intermezzu) jest sepsati zvláštní protokol (§ 278 tr. ř.).